

डेरी उद्योग

औद्योगिक स्कीम

- परिचय र प्राविधिक पक्ष
- आर्थिक पक्ष

नेपाल सरकार

उद्योग मन्त्रालय

घरेलु तथा साना उद्योग विभाग

त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

२०७०/०७१

- kyd ; zfwg, 2071

डेरी उद्योग

! = kl/ro

कृषिमा आधारित दुग्ध व्यवसायलाई औद्योगिकरण मार्फत राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई टेवा पुऱ्याउन सकिन्छ । दुग्धका विभिन्न परिकार उपभोक्ताको रुची अनुसारको दुग्ध उत्पादनलाई पछि सम्म भण्डार गरी उपभोग गर्न सकिने प्रविधिबाट अधिकांश उपभोक्ता लाभान्वित पनि हुन्छन । यसरी कृषि उपजलाई Forward Integration को माध्यमबाट कृषकहरूलाई आर्थिक गतिविधिमा सक्रिय संलग्न गराउन सकिन्छ । अधिकतम् भन्दा अधिकतम् कृषकहरूबाट उत्पादीत दुग्धलाई दग्ध प्रशोधन उद्योग खोल्ने उद्यमीहरूलाई यस विभाग वा मातहतका कार्यालयहरूबाट स्कीमको नमूना प्राप्त होस भन्ने आशयले यस विभागबाट स्कीम निर्माण गराइएको हो

विभिन्न धृतांश भएको दुध, दही, मोही, ध्यु, बटर, पनिर, चीज, आइस क्रीम विभिन्न मिठाइ त्पादन गर्न आवश्यक पर्ने यन्त्र तथा उपकरणहरू, विद्युत शक्ति इन्धन, वार्षिक उत्पादन क्षमता, आदिका बारेमा उद्योग खोल्नु पूर्व जानकारी दिन खोजिएको छ । उद्योगीहरूले उत्पादनको प्रकृति हेरी यन्त्र वा उपकरण छान्न, तीनका इफिसियन्सी, उर्जा उपभोग र आर्थिक भारका बारेमा अग्रीम जानकारी समेत प्राप्त गर्न सक्छन् । आफूलाई आवश्यक पर्ने जनशक्ति, बैक बाट लिनु पर्ने ऋण तथा ब्याजका बारेमा, इन्सुरेन्स प्रिमियमका बारेमा सचेत रहन्छन ।

उद्योगलाई आवश्यक पर्ने वार्षिक स्थीर खर्च, चल खर्च तथा भैपरिआउने खर्च, वार्षिक आमदानी नाफा नोक्सानीको आकलन समेत प्रस्तुत स्कीममा खुलाइ सम्पूर्ण उद्यमीहरूलाई सजिलो बनाइएको छ ।

अभै वातावरणीय प्रतिकूल प्रभावका बारेमा जडान गर्नु पर्ने संयन्त्र तथा उद्योगी स्वयं वातावरण प्रति चनाखो र सक्रिय हुन अपनाउनु पर्ने तथ्य समेत यस स्कीममा उल्लेख गरिएको छ । यस स्कीमले उत्पादन प्रकृया, वातावरणीय पक्ष तथा रोकथामका उपायहरू, कामदारको स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, तालीम र अग्नी तथा विद्युतीय आकस्मिक घटनाका बारेमा समेत समेटेको छ ।

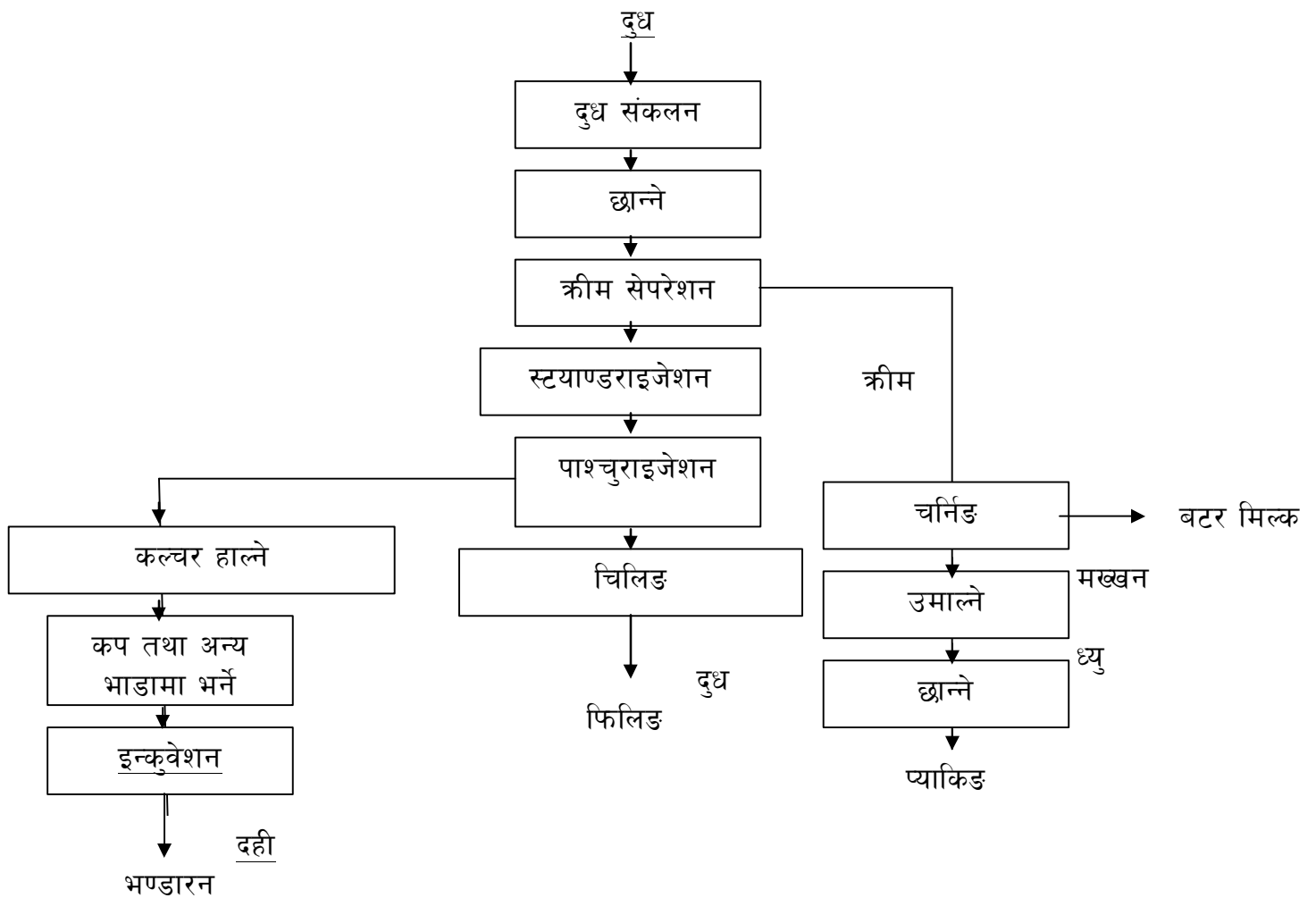
@=उत्पादन प्रक्रिया:

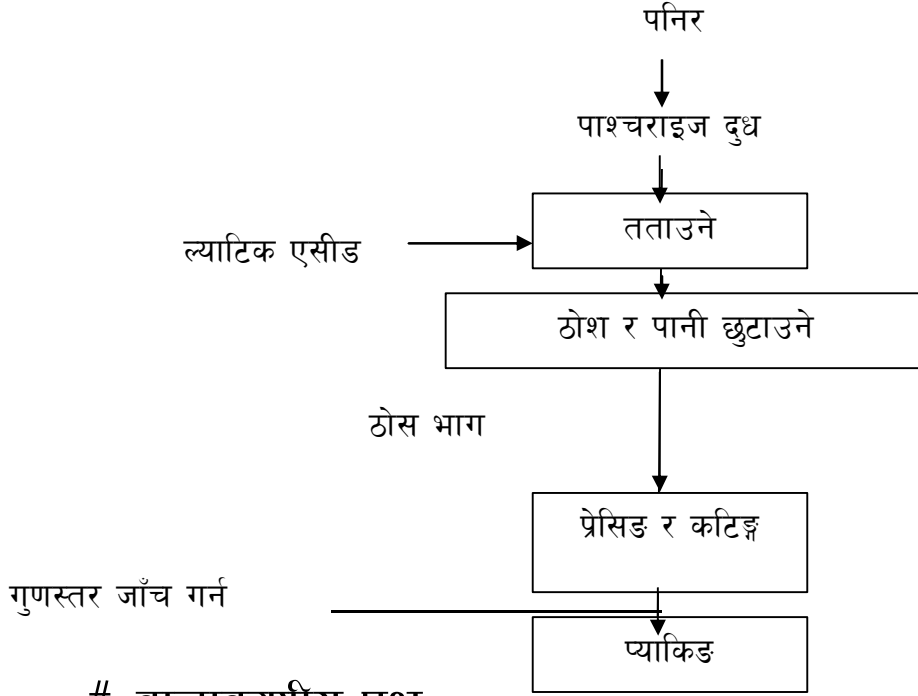
दुध: दुधलाई संकलन गरी छानीन्छ, दुधमा रहेको ३% भन्दा बढीको Fat लाई क्रिम सेपरेटर मेशिनद्वारा छुटाइन्छ। Fat छुटाइएको दुधलाई Pasteurization (74°C अथवा 76°C मा तताई 4°C सम्म चिसो पार्ने) गरिन्छ। उक्त दुधलाई सोही तापक्रममा चिलिङ्ग गरी भण्डारण गरिन्छ। तत् पश्चात फिलिङ्ग मेशिनमा पठाइ फिलिङ्ग तथा प्याकिङ्ग गरिन्छ।

धु: छुटाइएको क्रिमलाई butter चर्नरमा राखी बटर बनाइन्छ। उक्त बटरलाई उमालेर त्यसमा रहेको पानीको मात्रा घटाई धु उत्पादन गरिन्छ। चर्नरको क्रममा चर्नर मेशिनबाट बटर मिल्क बाई प्रोडक्ट (Bi-Product) को रूपमा निस्कन्छ।

दही: Pasteurized दुधलाई 40°C मा तताई कलचर हालि आवश्यकता अनुसारको भाँडामा भरी इन्कुवेशनमा राखी दही तयार गरिन्छ। त्यसलाई पुन डिफ्रिजमा राखी चिसो बनाइ विक्री गरिन्छ।

पनीर: Pasteurized दुधलाई 40°C सम्म तताई Citric Acid हालेर फटाइन्छ। त्यसपछि छोक्रा र पानीलाई छुटाइन्छ। छोक्रालाई प्रेस गरेर पनिर बनाइन्छ।

#=वातावरणीय पक्ष

प्रदुषणको किसिम

प्रस्तुत उद्योगबाट खास गरी निम्नानुसारको खेर पदार्थको निस्काशन वा प्रदुषणबाट वातावरणमा असर पार्न सक्ने देखिन्छ ।

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	निस्कासन हुने बस्तुहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	प्याकिङ्ग गर्दा निस्कने प्लाष्टिकका पाउचका टुक्राहरु, कपहरु, बट्टाहरु
२	तरल खेर पदार्थ	भुइ, भाडाहरु पखाल्दा निस्कने पानी
३	ध्वनी प्रदुषण	मेशिनको संचालनबाट केही मात्रामा ध्वनी उत्पन्न,
४	वायु प्रदुषण	केही गन्ध आउने

रोकथामका उपायहरु

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	रोकथामका उपायहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	प्याकिङ्ग मेटरीयल्स स्क्राप भेनडरलाई विक्री गरिने छ
२	तरल खेर पदार्थ	भुइ, भाडाहरु पखाल्दा निस्कने पानीलाई निम्नानुसार उपचार गरिन्छ । Screening: मिल्क क्यान, कोल्ड स्टोरेज रुम, पाश्चराइजेशन प्लान्ट, मिल्क स्टोरेज ट्याङ्क आदी सफा गर्दा निस्कने waste water लाई छान्ने प्रकृयाद्वारा प्लाष्टिक र तारको जालीको सहायताले छानिने छ र छानिएको Waste water लाई सुरक्षित तरिकाले Tank मा जम्मा गरिन्छ ।

		<p>Oil and Grease Trap: उक्त tank बाट निस्किएको Wastewater लाई Oil and Grease trap माफत छानिन्छ ।</p> <p>Sedimentation: यस प्रकृत्यामा Wastewater मा घुलियर रहेको कणहरुलाई थिगाउने काम गरिन्छ ।</p> <p>Neutralization Tank: Sedimentation Tank बाट आएको Wastewater लाई Neutralized गरिन्छ जसमा P.H. Value ६-८ को range मा राखिन्छ ।</p> <p>Coagulation Tank: उपरोक्त प्रकृत्या पछि Alum राखी Coagulation गरिनेछ ।</p> <p>Settling Tank: Coagulation प्रकृत्या पछि wastewater लाई Settling Tank मा पठाइने छ । यहाँ Aeration र मेकानिकल एजिटेटरको मद्दतबाट Sludge र शुद्ध पानी छुटाउने कार्य गरिन्छ ।</p> <p>Sludge लाई सुकाई ल्याण्ड फिलिङमा प्रयोग गर्न सकिन्छ भने शुद्धिकरण गरेको पानीलाई सार्वजनिक ढलमा नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड भित्र रही निश्काशन गर्न सकिन्छ ।</p>
३	ध्वनी प्रदुषण	<p>उत्पादनको क्रममा निस्कने आवाजबाट वातावरणमा पर्न सक्ने प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न निम्नानुसारको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ✍ मेशिन जडान गर्दा फाउण्डेशन मजबुत गरी कम्पन कम गर्न सकिनेछ । ✍ मेशिनमा ग्रीज लुब्रिकेन्टहरु लगाइने छ जसले गर्दा कम आवाज निस्कने हुन्छ । ✍ कामदारहरुलाई एअर प्लग र अन्य सुरक्षात्मक उपकरणहरु को व्यवस्था गरिने छ । ✍ ध्वनी प्रदुषणका कारक मेशिनहरुलाई सेड भित्रमात्र संचालन गरिने छ
४	वायु प्रदुषण	<p>गन्ध, व्वाइलर संचालनबाट निस्कने फ्लु ग्यास लाई न्यूनीकरण गर्न निम्नानुसारको व्यवस्था गर्न सकिन्छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ✍ उत्पादन कक्षमा एकजष्ट फ्यान आदीको व्यवस्थाले गर्दा प्रदुषित वायु बाहिर जाने हुनाले वायु प्रदुषण न्यून हुन्छ । धुलो नियन्त्रण गर्न डफ्टकलेक्टरको व्यवस्था गर्न सकिन्छ । ✍ व्वाइलर संचालनबाट निस्कने फ्लु ग्यासबाट वातावरणमा पर्ने असरको न्यूनीकरण गर्न उक्त ग्यासलाई साइक्लोन, अथवा Air handling Unit को माफत चिमनी हुँदै वायुमण्डलमा निकास गर्न सकिन्छ ।

सरसफाई

उद्योगबाट निस्कने , खेर जाने ठोस पर्दाथ प्याकिङ्ग मेटरीयल, Treatment plant बाट निस्कने Sludge हुन । प्याकिङ्ग मेटरीयल्स स्क्राप भेनडरलाई विक्री गरिने छ । Sludge सुकाएर Concrete Pit मा व्यवस्थित गरी राखिने छ । फोहोर पानी Treatment Plant द्वारा उपचार गरी व्यवस्थित गरिने छ ।

- कारखाना मेशिनहरु सरसफाई गरी बेला बेलामा मर्मत सम्भार गरिने छ ।
- Good House Keeping Practice अपनाइने छ ।
- सकेसम्म दुधलाई, पोखिन, चुहिन, बिग्रनबाट रोक्ने
- सरसफाइमा प्रयोग गरिने पानी कम गरिने ।
- Cooling water र फोहोर पानी अलग रहने व्यवस्था मिलाइने ।

कामदारहरुको स्वास्थ्य र सुरक्षा

कामदारहरुको स्वास्थ्य सुरक्षाको लागी प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गरिने छ । मास्क, पन्जा जस्ता स्वास्थ्य सुरक्षाका साधनहरु उपलब्ध गराईने छ । कामदारहरुको स्वास्थ्य उपचारको लागी प्रत्येक ३ महिनामा स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था गरिने छ ।

ध्वनी प्रदुषण:

मेशिन जडान गर्दा फाउण्डेशन मजबुत गरिने छ । जसले गर्दा मेशिन सचालन गर्दा थर्थराहट कम हुने छ । मेशिनमा ग्रीज लुब्रिकेन्टहरु लगाइने छ जसले गर्दा कम आवाज निस्कने छ । कामदारहरुलाई एअर प्लग र अन्य सुरक्षात्मक उपकरणहरु को व्यवस्था गरिने छ । जेनेरेटर तथा अन्य ध्वनी प्रदुषणका कारक मेशिनहरुलाई छुट्टै कोठा भित्रमात्र संचालन गरिने छ ।

ट्रेनिङ्ग:

कामदारहरुलाई आवश्यकता अनुसारको कामको तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।

अग्नी तथा विधुतिय आकस्मिक घटना:

अग्नी नियन्त्रण गर्न फायर एक्सटीङ्गसर सिलिण्डर कारखानामा राख्न प्राथमिकता दिइने छ । विधुतिय तार जडान विषेश होसियारी अपनाइने छ ।

नेपाल सरकारद्वारा डेरी उद्योगको Effluent उपचार पछि निस्कने
पानी लागि निर्धारण गरेको मापदण्ड

Dairy Industry

S.N.	Characteristics	Tolerance Limits
1	pH	5.5-8.5
2	TSS mg/litre, Max	150
3	BOD (5 days at 20 ⁰ C) mg/litre, Max	100
4	Oil and Grease, mg/litre, Max	10
5	COD, mg/litre, Max	250

TSS Total Suspended Solid

BOD: Biological Oxygen Demand

COD: Chemical Oxygen Demand

४. डेरी उद्योग सम्बन्धी केही Pictorial View हरु

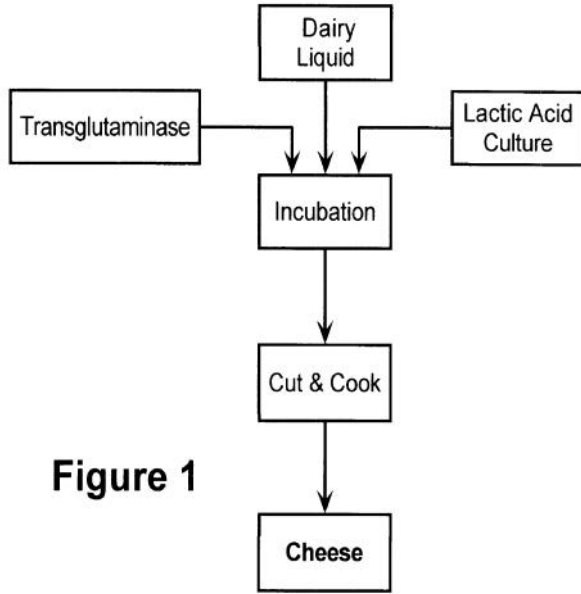
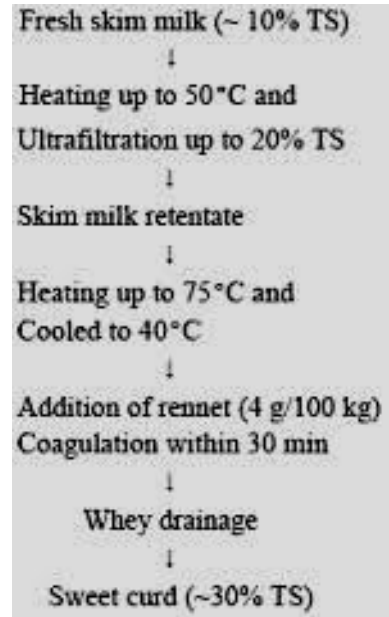

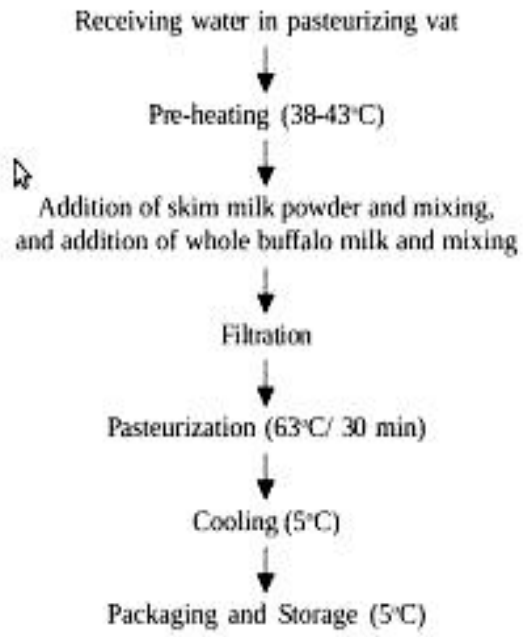
Figure 1

चीज बनाउने फ्लो डाइग्राम

मिठो दही बनाउने प्रक्रिया

डेरी दुध बनाउने प्रक्रिया

डेरी दुधका नमुना

डेरी उद्योगका केही भलक

%=l:sd

१ परियोजनाको नाम
२ वार्षिक उत्पादन क्षमता

डेरी उद्योग
वार्षिक ९००००० लि दुध प्रशोधन गरी दुध, दही पनि र ध्यु र बटर मिल्क उत्पादन गर्ने

प्रशोधित दुध	५६४०००	लि
दही	१८४०००	लि
पनिर	१५९८०	केजी
ध्यु	१८०००	केजी
बटर मिल्क	२७०००	लि

३ कारखाना स्थापना हुने स्थान
४ वार्षिक काम गर्ने समय

शहरी क्षेत्रहरू र आसपासका यातायात, विद्युत, सुलभ क्षेत्र
दैनिक ८ घण्टा, वार्षिक ३०० दिन

५ कुल पूँजी लागनी		१०,०००,०००।००
क) चालु पूँजी	२,०००,०००।००	
ख) स्थिर पूँजी	८,०००,०००।००	
६ वित्तिय संस्थाबाट ऋण		६,०००,०००।००
क) दिर्घकालिन ऋण	४,८००,०००।००	
ख) अल्पकालिन ऋण	१,२००,०००।००	
७ मुनाफाको प्रतिफल प्रतिशतमा		१४
क) कुल पूँजी लागनीमा	१४	
८ पार विन्दु		
क) प्रतिशतमा		५९
ख) मूल्यमा		१६,४५३,६८१।३८
९ मुनाफा		१,३७८,१००।००
क) वार्षिक आमदानी	२७,९८५,४००।००	
ख) वार्षिक खर्च	२६,६०७,३००।००	
१० रोजगारी		१३ जना

डेरी उद्योग

शहरी क्षेत्रहर र आसपासका यातायात, विद्युत, सुलभ क्षेत्र

औद्योगिक स्कीम

स्थिर पूँजी विवरण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	२,९७०,०००।००
१ जग्गा ०।७५ रोपनी	१२	आना	२२५०००	२,७००,०००।००	
जग्गा विकास	१०	प्रतिशत		२७०,०००।००	

२ निर्माण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	१,६६०,०००।००
क) कारखाना (सेड) १५०० बर्गफुट	१५००	बर्ग फिट	६००	९००,०००।००	
ख) गोदाम ६०० बर्गफुट	६००	बर्ग फिट	६००	३६०,०००।००	
ग) कार्यालय घर ४०० बर्गफुट	४००	बर्ग फिट	७५०	३००,०००।००	
घ) विद्युतिकरण				१००,०००।००	

३ मेशिन औजार	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	३,३००,०००।००
क) पाश्चराइजर	१	थान	३००,०००।००	३००,०००।००	
ख) क्रिम सेपरेटर	१	थान	६०,०००।००	६०,०००।००	
ग) मिलक पम्प	२	थान	३५,०००।००	७०,०००।००	
घ) स्टोरेज टयाँकी (स्टेनलेस स्टील)	१	थान	३००,०००।००	३००,०००।००	
ङ) चरनर	१	थान	३०,०००।००	३०,०००।००	
च) घिउ केटली	१	थान	८०,०००।००	८०,०००।००	
छ) आल्मूनियम क्यान	१०	थान	६,०००।००	६०,०००।००	
ज) चिलिड भ्याट	१	थान	१५०,०००।००	१५०,०००।००	
झ) दुध प्याकिड मेशिन	१	थान	२००,०००।००	२००,०००।००	
ञ) मिलक रिसिभिड टयाँङ्क	१	थान	५५,०००।००	५५,०००।००	
ट) फिल्टर	१	थान	१२,०००।००	१२,०००।००	
ठ) डिफ्रिज	१	थान	५५,०००।००	५५,०००।००	
ड) पनिर भ्याट	१	थान	१००,०००।००	१००,०००।००	
ढ) प्रेशिड पेल्ट	२	थान	१०,०००।००	२०,०००।००	
ण) बोइलर	१	थान	३५०,०००।००	३५०,०००।००	
त) इन्कुवेशन रुपम इन्सुलेशन				७५,०००।००	
थ) कोल्ड रुप इन्सुलेशन				७५,०००।००	
द) टेस्टीड उपकरणहरू				५०,०००।००	
ध) पाइपलाइन फिटिड				८०,०००।००	
न) तौलने मेशिन	२	थान	१०,०००।००	२०,०००।००	
प) एडजस्ट फ्यान आदी				५००,०००।००	
फ) टान्सर्फमर, जेनेरेटर				४७०,०००।००	
मेसिन जडान तथा					
व) विद्युतिकरण				१००,०००।००	
भ) विविध				८८,०००।००	

४ फर्निचर तथा फिक्चर अफिस इकुप्पमेन्ट	५०,०००।००
५ उद्योग लगानी हुनु पूर्व खर्च	१०,०००।००
६ तथा उद्योग संचालन हुन अघिको खर्च	१०,०००।००

८ कुल स्थिर पूँजी					८,०००,०००।००
चालु पूँजी विवरण		परिमाण	एकाइ	जम्मा	२,०००,०००।००
क) कच्चा माल मौज्दात		७	दिन	५५५,४५०।००	
ख) प्रशोधनमा रहने		२	दिन	१७०,५६२।००	
ग) तैयारी माल मौज्दात		७	दिन	५९६,९६७।००	
घ) उद्योगो विक्रि दिन		८	दिन	६७७,०२९।००	
चालु पूँजी लगानी					२,०००,०००।००

क) कुल पूँजी लगानी					१०,०००,०००।००
ख) कुल स्थिर पूँजी लगानी					८,०००,०००।००
ग) कुल चालु पूँजी लगानी					२,०००,०००।००

वार्षिक उत्पादन खर्च
स्थिर खर्च

१ ह्यास कट्टी	परिमाण	एकाइ	दर	जम्मा	४२३,०००।००
क) भवन	१,६६०,०००।००	प्रतिशत	५	८३,०००।००	
ख) मेशिन औजार	३,३००,०००।००	प्रतिशत	१०	३३०,०००।००	
ग) फर्निचर फिक्चर	५०,०००।००	प्रतिशत	२०	१०,०००।००	

२ विमा १ प्रतिशतले (स्थिर मुल्यमा जग्गाको मुल्य बाहेक)	५०,३००।००
--	-----------

	परिमाण	एकाइ	दर	जम्मा	
३ ब्याज दिर्घकालिन ऋण	४,८००,०००।००	प्रतिशत	१०	४८०,०००।००	४८०,०००।००

४ अप्रत्यक्ष कर्मचारी	परिमाण	एकाइ	दर	जम्मा	
क) ब्यवस्थापक	१	जना	१२०००	१४४०००	६९२,०००।००
ख) लेखापाल	१	जना	१००००	१२००००	
ग) स्टोर किपर कम सेल्स म्यान	३	जना	८०००	२४८०००	
घ) पाले पियन	१	जना	५०००	६००००	

६

५ कार्यालय खर्च					३९१,०००।००
क) मसलन्द छुपाई अफिस समान				६०,०००।००	
ख) भत्ता परिवहन				३०,०००।००	
ग) मर्मत संभार				१००,०००।००	
घ) दस्तुर महशुल				१०,०००।००	
) भैपरी तथा अन्य				११०,०००।००	
च) स्थिर विजुली खर्च ३० केभीए				८१,०००।००	
६ लेखा परिक्षण					१०,०००।००
७ कुल स्थिर खर्च					१,९६६,३००।००

चल खर्च विवरण

क्र	कच्चा माल	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	२३,८०५,०००।००
क)	कच्चा दुध	१०००००	लिटर	२३।००	२०,७००,०००।००	
ख)	चिनी, ल्याटिक एसीड, नून आदी	५	प्रतिशत		१,०३५,०००।००	
ग)	प्याक्रेजड समान	१०	प्रतिशत		२,०७०,०००।००	

क्र	प्रत्यक्ष कामदार	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	६३६,०००।००
क)	सुपरभाइजर	१	जना	१०,०००।००	१२०,०००।००	
ख)	फोर म्यान	१	जना	१०,०००।००	१२०,०००।००	
ग)	ल्याव टेक्नेशियन	१	जना	८,०००।००	९६,०००।००	
घ)	डूरी ब्याइ	७	जना	५,०००।००	४२०,०००।००	
			१०			

क्र	१० उत्पादन तथा अन्य खर्च	जम्मा	८०,०००।००
क)	विद्युत महशुल	५७,०००।००	
ख)	लुब्रिकेन्ट, डिजेल, मोविल सवारी इन्धन सहित	२,०००।००	
ग)	मर्मत सम्भार	१०,०००।००	
घ)	जगोडा पार्ट पूजा आदी	५,०००।००	
ड)	अन्य	६,०००।००	

क्र	११ ब्याज अल्पकालिन ऋण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	१२०,०००।००
		१,२००,०००।००	प्रतिशत	१०	१२०,०००।००	

१२ कुल चल खर्च	२४,६४१,०००।००
----------------	---------------

१३ कुल वार्षिक उत्पादन खर्च	२६,६०७,३००।००
-----------------------------	---------------

क्र	आम्दानी विक्री विवरण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	२७,९८५,४००।००
क)	प्रशोधित दुध	५६४०००	लि	२६।००	१४,६६४,०००।००	
ख)	दहि	१८४०००	लि	३५।००	६,४४०,०००।००	
ग)	पनिर	१५९८०	केजी	१८०।००	२,८७६,४००।००	
घ)	ध्यू	१८०००	केजी	२००।००	३,६००,०००।००	
ड)	वटर मिलक	२७०००	लि	१५।००	४०५,०००।००	

मूनाफा	१,३७८,१००।००
वार्षिक बिक्रीबाट आम्दानी	२७,९८५,४००।००
वार्षिक उत्पादन खर्च	२६,६०७,३००।००

वित्तिय विश्लेषण कालक

पार विन्दु			
पार विन्दु	प्रतिशतमा		५९
पार विन्दु मूल्यमा			१६,४५३,६८१।३८
कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत बढेमा			
कच्चा मालको मूल्य			२६,१८५,५००।००
कुल चल खर्च			२७,०२१,५००।००
कुल स्थिर खर्च			१,९६६,३००।००
विक्रीबाट आम्दानी			२७,९८५,४००।००
पार विन्दु	प्रतिशतमा		२०४
पार विन्दु कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत घटेमा			
कच्चा मालको मूल्य			२१,४२४,५००।००
कुल चल खर्च			२२,२६०,५००।००
कुल स्थिर खर्च			१,९६६,३००।००
विक्रीबाट आम्दानी			२७,९८५,४००।००
पार विन्दु	प्रतिशतमा		३४
प्रतिफल विश्लेषण			
लगानीको प्रतिफल	प्रतिशतमा		१४
स्वलगानीको प्रतिफल	प्रतिशतमा		३४

नगद प्रवाह विश्लेषण

वर्ष	वार्षिक उत्पादन क्षमता	विक्रीबाट आम्दानी रु मा
१ वर्ष	५०	१३,९९२,७००।००
२ वर्ष	६०	१६,७९१,२४०।००
३ वर्ष	७०	१९,५८९,७८०।००
४ वर्ष	८०	२२,३८८,३२०।००
५ वर्ष	९०	२५,१८६,८६०।००